

P. Fuzier

Op de proef gesteld bij de Sinai

Exodus 32-33

‘Al deze dingen nu zijn hun overkomen als voorbeelden en zijn beschreven tot waarschuwing voor ons, op wie de einden van de eeuwen zijn gekomen’.

1 Korintiërs 10:11

Het gouden kalf

Toen Mozes veertig dagen en veertig nachten op de berg verbleef, terwijl hij het volk dat hij uit Egypte had geleid aan de zorgen van Aäron en Chur had toevertrouwd, was hij in de ogen van de Israëlieten alleen maar ‘die man’, die hen uit Egypte had bevrijd (Ex. 14:12-18). Het ontrouwe volk, dat zich van hem en van de God die Zijn dienaar Mozes had aangesteld, afkeerde, begeerde een afgod. Zij vroegen aan Aäron: *‘Welaan, maak ons goden, die vóór ons uit gaan’* (Ex. 32:1).

Aäron maakte voor het volk een gouden kalf als hun god, die hen uit Egypte had geleid. Hij bouwde een altaar en de volgende morgen stonden zij vroeg op en offerden brandoffers en brachten vredeoffers. Let ook op de kenmerken van die offeranden, zonder nu verder op de betekenis daarvan in te gaan. In de psalmen wordt hierover gezegd: *‘Zij maakten een kalf bij Horeb en bogen zich neer voor een gegoten beeld; zij verruilden hun Eer tegen het beeld van een rund dat gras eet’* (Ps. 106:19-20).

Zo ver gingen de Israëlieten in hun miskennis van God; zij vergaten wat Hij voor hen had gedaan. *‘Al deze dingen nu zijn hun overkomen als voorbeelden en zijn beschreven tot waarschuwing voor ons, op wie de einden van de eeuwen zijn*

gekomen' (1 Kor. 10:7-11). In hoeverre hebben wij praktische kennis van God, van Zijn liefde en licht, van wat Hij voor ons heeft gedaan, van wat Zijn liefde van ons vraagt en van de eisen van Zijn heiligheid? Onze zwakheid, de geestelijke achteruitgang waarover zo geklaagd wordt, hoewel we het veel te weinig voelen, hebben geleid tot een laag niveau van geestelijk leven. De gevolgen ervan zijn merkbaar in ons persoonlijk en gemeentelijk leven, maar dat is onverenigbaar met de kennis van God, met Zijn tegenwoordigheid en Zijn karakter.

God kon hen niet meer als Zijn volk erkennen, dit volk dat Hem zo beledigd had. Hij zei dan ook tegen Mozes: *'Ga, daal af, want uw volk, dat u uit het land Egypte hebt geleid, heeft verderfelijik gehandeld (...). Nu dan, laat Mij begaan, zodat Mijn toorn tegen hen ontbrandt en Ik hen vernietig. Dan zal Ik ú tot een groot volk maken'* (Ex. 32:7-10). Dit is de eerste keer dat Mozes voorbede verricht voor het volk, dat tot afgoderij was vervallen. Het getuigde zowel van zijn grote liefde voor Israël als van wat passend was voor de heerlijkheid van God.

Terwijl hij zo op de proef werd gesteld, waren dat de twee motieven die zijn handelen bepaalden. Daarin is hij een lichtend voorbeeld voor ons, die dikwijls de neiging hebben de heerlijkheid van God uit het oog te verliezen. Wij kunnen ons laten meeslepen door een liefde, die verkeerd begrepen wordt door de kinderen van God. Inderdaad, dat is niet de liefde die naar Gods wil is (1 Joh. 5:2). Het resultaat is dat er *niets* wordt vastgehouden, noch de liefde tot de heiligen, noch de heerlijkheid van God.

Mozes deed geen beroep op de goddelijke *barmhartigheid*, het verbond van de Sinai liet dat niet toe. Hij beriep zich op de beloften aan de vaders, beloften die de Heere had gezworen te volbrengen. *'En de Heere kreeg berouw over het kwaad, dat Hij gezegd had Zijn volk te zullen aandoen'* (Ex. 32:14). Daarop kan Mozes zich tot het volk wenden. Hij doet dat in het besef van de ernst van de zonde die is begaan, met de wens dat Israël het zal erkennen en zich zal verootmoedigen. Nadat hij aan de voet van de berg de stenen tafels van de wet heeft gebroken, nam hij *'het kalf dat zij gemaakt hadden, verbrandde het met vuur en vermaalde het, totdat het fijn gestoten was, vervolgens strooide hij het op het water en gaf dit aan de Israëlieten te drinken'* (Ex. 32:20).

Wie is voor de Heere?

Toen Mozes de wanorde in de legerplaats zag, begreep hij dat de getrouwen een plaats van afzondering moesten innemen voor God. Hij bleef aan de poort van de legerplaats staan en riep: *'Wie bij de Heere hoort, moet bij mij komen'* (Ex. 32:26).

Deze roepstem is *persoonlijk*. Ieder die vóór de Heere is, is verantwoordelijk eraan gehoor te geven en moet zich afzonderen van het volk waar Hij niet meer in het midden kan wonen. Al de zonen van Levi verzamelden zich bij Mozes. Samen vormden zij degenen die vóór de Heere waren. Levi betekent: 'gehechtheid', 'toegevoegd' of 'verbonden'. Iemand is in onze tijd een zoon van Levi, als hij gehecht is aan de Heer en zich wenst te voegen bij het getuigenis voor Zijn naam.

Maar het was niet voldoende om zich tot Mozes te verzamelen, er was een test nodig voor de Levieten. Daarom stelde Mozes degenen die aan zijn oproep gehoor hadden gegeven en verklaarden vóór de Heere te zijn, op de proef. Hij gaf hun het bevel: *'Ieder moet zijn zwaard aan zijn heup doen, het kamp van poort tot poort doorgaan, en ieder moet zijn broeder doden, ieder zijn vriend en ieder zijn naaste'* (Ex. 32:27).

Als wij ons in zulke omstandigheden bevinden waarover Exodus 32 en 33 spreken, dan gaat het erom dat wij *tonen* dat geen enkele overweging ons kan weerhouden om de weg van gehoorzaamheid naar Gods Woord te gaan. Willen wij trouw zijn aan de Heere, met het oog op de handhaving van het getuigenis voor Zijn naam? Je bent geen echte zoon van Levi, als je wel in staat bent 'het bevel van Mozes', het bevel van de Heere te gehoorzamen, maar aan een broeder, relatie, vriend of familielid de voorrang geeft. Helaas hebben dit soort overwegingen vaak meer gewicht voor ons dan de rechten van God, de eisen van Zijn heiligheid en van wat passend is voor Zijn heerlijkheid!

'Wij kennen dus van nu aan niemand naar het vlees', zegt de apostel Paulus echter (2 Kor. 5:16). Laten wij dat persoonlijk proberen te verwerkelijken en bedenken dat het handhaven van een trouw getuigenis zulke offers vraagt. Dan alleen zullen wij de zegen ontvangen, die beloofd is aan degenen die zich afzonderen van het kwaad en van degenen die erin leven of zich verbinden met kwaaddoeners: *'U moet zich vandaag aan de Heere wijden, ja, ieder moet zich tegen zijn zoon en tegen zijn broeder keren, opdat hij vandaag Zijn zegen over u zal geven'* (Ex. 32:29).

De vijand probeert ons altijd te beperken tot de schone schijn van de dingen; en het ontbreekt ons vaak aan geestelijk onderscheidingsvermogen om de schijn weg te doen en de realiteit onder ogen te zien. Wat een gebreken hebben we te belijden in dit opzicht. Hoe vaak is het niet gebeurd dat wij in strijd met Gods gedachten handelden, terwijl wij meenden liefde en genade te tonen, en intussen onszelf verheerlijkten! Hoe vaak zijn wij niet teruggeschrokken voor de gedachte dat men onze houding verkeerd zou begrijpen en te streng zou vinden? Hebben wij niet vaak aan de goedkeuring van een broeder, een vriend de voorkeur gegeven, terwijl wij

wel wisten wat de goede weg was en anders niet de goedkeuring van de Heer zouden hebben?

De oproep van Mozes en het bevel aan de Leviëten *lijkt* een gebrek aan liefde voor het volk in te houden. Iemand had kunnen zeggen: 'Het is het volk van God, we moeten werken aan herstel en geduldig wachten tot dit werk klaar is'. Schijnbaar zijn dat juiste gedachten en ze zouden het hart van velen kunnen verleiden. In werkelijkheid zou dit echter het tegenovergestelde zijn geweest van de wil van God. Mozes had het volk zeer lief. Zijn voorspraak was het bewijs daarvan. Maar hij had het lief met een waarachtige liefde, daarom handelde hij resoluut – zoals wij zien in Exodus 32:19-20 en in vers 25-29. De tweede keer dat hij voorbede verricht, in vers 30-34, maakt het geheel compleet en laat afdoende zien dat zijn gevoelens niet veranderd waren, ondanks de maatregelen die hij had moeten nemen. Stelt hij niet de vraag: *'Maar nu, vergeef toch hun zonde – en zo niet, delg mij dan uit het boek dat U geschreven hebt'* (vs. 32). Kon hij verder gaan dan dat?

Buiten de legerplaats

In hoofdstuk 33 beval de Heere aan Mozes en het volk om de reis naar Kanaän voort te zetten. Hij beloofde een engel voor hun aangezicht te zenden, maar Hij moest eraan toevoegen: *'Want Ik zal in uw midden **niet** optrekken'* (Ex. 33:3). Kon de Heilige wonen te midden van een volk dat Hem had onteerd? *'Toen het volk dit kwade woord hoorde, treurde het en niemand deed zijn sieraad aan'* (Ex. 33:4).

Deze houding van berouw en verootmoediging paste het volk, en God hield er ongetwijfeld rekening mee. Hij vernietigde het volk niet zoals Hij gezegd had te zullen doen. Maar Hij die alleen de harten en gewetens doorgrondt, kon zien of er een veroordeling van de begane zonde aanwezig was, of alleen de vrees voor een terecht oordeel of de wens eraan te ontkomen. Wij kunnen gemakkelijk een houding aannemen, woorden van verootmoediging uitspreken, maar God alleen kent de mate van werkelijke verootmoediging in het hart. Hij weet of onze harten gescheurd zijn, of alleen maar onze kleren (vgl. Joël 2:12-14). *'Het komt immers niet aan op wat de mens ziet; de mens toch ziet aan wat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan'* (1 Sam. 16:7).

Ondanks de houding van verootmoediging van het volk, kon Hij die het hart aanziet, niet in hun midden blijven wonen. De legerplaats was verontreinigd. Het volk had het verdorven. Mozes richtte, met het inzicht dat het geloof hem gaf, de tent van ontmoeting op buiten de legerplaats, ver van de legerplaats (Ex. 33:7). Hij spande haar *voor zich* uit: zelfs als hij de enige was die deze plaats buiten de legerplaats

innam, aarzelde hij niet dit te doen. Hoeveel overwegingen had men kunnen noemen om zijn daad af te keuren. Was het geen gebrek aan liefde voor het volk, een volk dat berouw had? Was het niet beter geduldig te wachten, tot de Heere Zelf de dingen duidelijk aan het licht had gebracht? Had Mozes wel een opdracht van God om de tent op te richten ver buiten de legerplaats? Als wij de oprechte wens hebben om Gods wil te doen, komt het dan niet voor dat wij worden tegengehouden door spitsvondige redeneringen, die een listige tegenstander ons influistert, terwijl het ons zou passen om zonder aarzeling en in het geloof te handelen?

De plaats van afzondering die Mozes innam, was niet onverenigbaar met zijn liefde voor het volk, omdat het een liefde naar Gods wil was. Hij handelde met inzicht in de gedachten van God, was bezorgd over Zijn eer te midden van Israël en zocht bij het handhaven daarvan het welzijn van het volk. Gods eer was met voeten getreden toen het volk het gouden kalf had gemaakt en had aanbeden. Mozes had geen apart bevel nodig om de tent van ontmoeting op te richten, geestelijk inzicht deed hem verstaan wat passend was op dat ogenblik. De tent van ontmoeting werd daarop het middelpunt voor *'ieder die de Heere zocht'*, iedereen die zich wilde afzonderen van het kwaad en van Gods tegenwoordigheid wilde genieten. Gebrek aan inzicht en geestelijke kracht hadden Mozes kunnen verhinderen de tent op te richten buiten de legerplaats. Wat een verlies zou dat zijn geweest voor God en voor de getrouwen, en voor het volk zelf. Inderdaad, er zou dan geen plaats zijn geweest waar God kon wonen en waar de getrouwen zich konden verzamelen. Er zou geen getuigenis gegeven zijn voor het volk van wat passend was voor de eer van Jahweh.

Voortaan was het de verantwoordelijkheid van iedere Israëliet die trouw wenste te zijn, om uit te gaan *'naar de tent van ontmoeting, die buiten de legerplaats was'*. Het was in de eerste plaats juist geweest om gehoor te geven aan de oproep van Mozes, toen hij in de poort van de legerplaats stond: *'Wie bij de Heere hoort, moet bij mij komen'* (Ex. 32:26). In de tweede plaats moest men zich afzonderen van het ontrouwe volk, want de Heere kon niet meer in hun midden wonen. Men moest uitgaan buiten de legerplaats en zich op die grondslag vergaderen, waarvan het Nieuwe Testament zegt: *'Laat ieder die de naam van de Heer noemt, zich onttrekken aan ongerechtigheid'* (2 Tim. 2:19). Dat blijft de verantwoordelijkheid van de getrouwen in alle tijden. Elke groep die de naam van de Heer onteert en het gezag van het Woord op essentiële punten miskent – hoewel men misschien zegt het te gehoorzamen –, vormt een 'legerplaats' die de getrouwen moeten verlaten. Men kan beweren dat men de beginselen van het Woord wil handhaven, terwijl de praktijk aantoont dat ze zijn losgelaten. Als de grondslag of de morele toestand van

een groep zodanig is, dat de Heilige en de Waarachtige er niet kan wonen, dan is het een menselijke legerplaats geworden en moeten allen die God zoeken, zich ervan afzonderen en gaan naar de tent van ontmoeting die is opgericht ver buiten het kamp.

Zouden daarover ook niet veel vragen gesteld kunnen zijn door een trouwe Israëliet, die wenste de wil van God te doen? Moest men echt buiten het kamp gaan en zich afzonderen van het volk van God? Moest men naar de tent van ontmoeting gaan, was dat wel de juiste weg? Wilde God alleen daar wonen? Was het niet beter geduldig te wachten of de Heere Zijn goedkeuring gaf aan de daad van Mozes? Dat waren begrijpelijke oefeningen voor een trouwe Israëliet, die bang was zich te vergissen en ongehoorzaam te zijn. Maar blijkt daaruit niet een zeker gebrek aan geloof? Als de Heere direct Zijn goedkeuring had gegeven aan de daad van Mozes, dan zou er geen oefening meer zijn geweest voor de trouwe Israëliet.

God wilde dus het geloof oefenen van degenen die Hem zochten. Net zoals Hij had gedaan met de zonen van Levi, toen zij zich rondom Mozes verzamelden en gehoor gaven aan zijn oproep (Ex. 32:26-29). In soortgelijke omstandigheden stelt God ons geloof op de proef, en het beginsel blijft altijd dat men de heerlijkheid van God zal zien, 'als men gelooft' (Joh. 11:40). Wat moesten de Israëlieten doen bij de Rode Zee? *'Toen zei de Heere tegen Mozes: Wat roept u tot Mij? Spreek tot de Israëlieten en zeg dat zij opbreken'* (Ex. 14:15). Maar de zee lag voor hen, en er was geen weg. Waar komt het dan op aan? Zij moesten verder trekken, omdat de Heere het hun had bevolen! Hun geloof moest onvoorwaardelijk zijn en zij moesten het tonen ondanks alle onmogelijkheden. Zij moesten op God rekenen en het woord geloven dat Hij door Zijn knecht Mozes had gesproken. Ongetwijfeld komt Hij ons dan te hulp, want Hij antwoordt altijd op de verwachting van het geloof.

De tent van ontmoeting

1. De orde van de gebeurtenissen in Exodus 33:7-11 is opmerkelijk:
2. Mozes spande de tent voor zich *buiten* de legerplaats (vs. 7a).
3. Ieder die de Heere zocht, ging naar de tent van ontmoeting, die buiten de legerplaats was (vs. 7b).
4. Het hele volk stond op en keek Mozes na, totdat hij de tent was binnengegaan (vs. 8). Door deze handelwijze van Mozes werden aan de ene kant de getrouwen bijeengebracht, en aan de andere kant werd er een machtig getuigenis gegeven tegenover het volk dat was achtergebleven in de legerplaats.

Dan lezen wij dat de wolkkolom neerdaalde en bleef staan aan de ingang van de tent; en de Heere sprak met Mozes. De daad van Mozes en van de getrouwen in Israël ontving dus de goedkeuring van de Heere en Hij openbaarde Zich aan Zijn dienstknecht op een intiemere wijze dan in het verleden: 'En de Heere sprak tot Mozes van aangezicht tot aangezicht, zoals iemand spreekt met zijn vriend' (vs. 11).

In donkere dagen kan de gemeenschap met de Heere – verwerkelijkt in afzondering van het kwaad, ver buiten de legerplaats – meer worden gesmaakt dan in dagen van voorspoed. Pijnlijke en diepe oefeningen zijn de omstandigheden van beproeving door onze God, en dan waardeert Hij op een bijzondere manier de trouw van de Zijnen. Hij geeft dan het voorrecht Zijn gemeenschap te genieten op een bijzondere wijze. Wat was het pijnlijk voor Mozes, toen hij de toestand zag van het volk dat in de legerplaats was achtergebleven. Maar wat een kostbare beloning kreeg zijn trouw, toen de Heere met hem sprak van aangezicht tot aangezicht, zoals een man spreekt met zijn vriend!

Oude Sporen 2019

